

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційне дослідження

Чернявського Богдана Вікторовича

«Методика навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва проектування із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій», представлене на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання технологій

Дисертаційне дослідження Б. В. Чернявського висвітлює актуальну для теорії та методики навчання технологій проблему, яка до цього часу досліджувалася фрагментарно й потребує виважених методологічних і теоретичних узагальнень. Актуальність виконаного дослідження не підлягає сумніву, оскільки пріоритетним напрямом діяльності нашої держави сьогодні є формування нової генерації педагогічних кадрів, здатних не просто надавати знання з певної галузі, а й формувати гармонійну особистість, спроможну використовувати отриманий арсенал компетентностей у реальних життєвих ситуаціях, розширювати його світоглядні орієнтири у використанні інформаційно-комунікаційних технологій. Сучасне суспільство потребує інформатизації освіти, метою якої є раціоналізація інтелектуальної діяльності завдяки використанню нових креативних технологій, радикального підвищення ефективності та якості підготовки фахівців із новим типом мислення, який відповідає вимогам сьогодення. Модернізація вищої освіти зумовлює зростання ролі медіаосвітньої теорії та методики навчання майбутніх учителів, які мають проектувати освітнє середовище засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у галузі мистецької освіти.

Враховуючи здійснений дисертантом аналіз філософської, психолого-педагогічної, мистецтвознавчої літератури, низки державних документів – варто зазначити, що проблема дослідження виходить на рівень міждисциплінарної.

Структура дисертаційного дослідження Б. В. Чернявського логічна, коректна, дозволяє повністю виконати завдання дослідження і різнобічно проаналізувати проблему. У дисертації виважено й коректно сформульовано науковий апарат, визначено наукову новизну, обґрунтовано практичне значення роботи.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків, які можуть становити окремий результат дослідження, оскільки представляють комплексні методики діагностування щодо виявлення стану загальної обізнаності педагогів про інформаційно-комунікаційні технології навчання, дослідження мотиваційного, когнітивного, операційно-діяльнісного, рефлексивно-корекційного компонентів готовності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до застосування інформаційно-комунікаційних технологій навчання.

Дослідження побудоване на змістовній джерельній базі, яку дисертант доцільно систематизував. Вивчення такого значного масиву джерел (серед яких 7 іноземними мовами) дало автору підстави для формулювання обґрунтованих наукових висновків, що засвідчили достатню методологічну культуру дисертанта. Богдан Вікторович особливу увагу приділив категоріям «технологія», «педагогічна технологія», «нові інформаційні технології навчання» та «комп'ютерні технології навчання» (с. 26 – 35).

Дисертантом представлено змістова характеристика емпіричного досвіду підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до застосування ІКТ у професійній діяльності (§ 1.3, с. 59 – 75).

Позитивним є створення моделі формування методичної готовності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до художнього проектування із застосуванням ІКТ (с. 92).

Заслуговує на увагу здійснений дисертантом глибокий і ґрунтовний аналіз проблеми інформатизації та комп'ютеризації мистецької освіти. У роботі з'ясовано, що впродовж останніх десятиліть у світі активно

розширюється процес інформатизації освіти як сукупності взаємопов'язаних процесів, що забезпечують освіту теорією та практикою використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Нові ІКТ подаються автором як сукупність методів і технічних засобів збирання, організації, збереження, опрацювання, передачі й подання інформації, що розширює освітні компетентності майбутніх учителів, і, в тому числі, компетентність з художнього ІТ-проектування. ІКТ мають бути наповнені предметним змістом, тобто стати для студентів засобом, який полегшує процес здобуття нових образотворчих та інформаційно-комунікаційних компетентностей. Дисертантом виявлено, що основною метою ІКТ є підготовка студентів до повноцінної мистецько-педагогічної діяльності в умовах інформаційного суспільства, у якому мистецька освіта є необхідним і достатнім компонентом інноваційної дидактичної системи STEAM-освіти.

На основі аналізу досліджень щодо проблеми навчання майбутніх учителів автором роботи зроблено об'єктивний висновок: методика навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва художнього ІТ-проектування ще не використовується у закладах вищої і передвищої мистецько-педагогічної освіти.

Заслуговує на увагу обґрунтування теоретичної моделі методичної готовності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до художнього проектування з використанням ІКТ. У роботі подано педагогічні умови (с. 89), критерії та рівні ефективного формування методичної готовності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до художнього проектування з використанням ІКТ (с. 114), що буде застосована у закладах загальної середньої освіти.

Богдан Вікторович цілком обґрунтовано надає увагу таким завданням ІКТ-середовища у закладах вищої педагогічної освіти як: оволодіння сучасними комп'ютерними технологіями, пошук інформації на електронних носіях та у комп'ютерних мережах, спілкування у комп'ютерних мережах,

формування навичок програмування. Дисертант вбачає, що комп'ютерна графіка має стати основою художнього ІТ-проектування майбутнього учителя образотворчого мистецтва. Особливості комп'ютерної графіки визначаються класифікацією її базових систем (ділова, ілюстраційна, наукова, інженерна) та класифікацією її об'єктів (растрова, векторна графіка та 3D-графіка).

Достатньо ґрунтовно і виважено побудована експериментальна частина дисертаційного дослідження. Б. В. Чернявським доведено, що показники, отримані в процесі педагогічного дослідження, та результати їх статистичного опрацювання, підтверджують робочу гіпотезу щодо педагогічної доцільності навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва проектування із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій.

Педагогічний експеримент передбачав поділ студентів, що здобувають художньо-педагогічну освіту вчителя образотворчого мистецтва (557 осіб), на експериментальну (275 осіб) і контрольну групи (282 осіб) в рамках реалізації розробленої педагогічної технології підготовки учителів образотворчого мистецтва.

Важливо, що в процесі експериментальної роботи автором було використано комплекс методів дослідження: історико-порівняльний метод дозволив виявити провідні тенденції у підходах до розуміння проблеми навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва проектування із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій у різних типах закладів вищої освіти; логічний метод дав змогу зіставити та порівняти підходи до розуміння провідними дослідниками минулого та сьогодення сутності базових понять дослідження.

Використовувалися також інші методи педагогічного дослідження: спостереження, бесіда, анкетування, аналіз результатів проектно-творчої діяльності студентів з використанням комп'ютера. За допомогою цих методів аналізувався не тільки рівень сформованості професійної

готовності, а й розвиток проектно-творчого мислення студентів у процесі виконання завдань, динаміка пізнавальних інтересів і мотивації навчальної діяльності.

Висновки до розділів та загальні висновки з дослідження виважені, цілісні, комплексно й концентровано виявляють авторську позицію й високий рівень узагальнення теоретичного та емпіричного матеріалу. Додатки представляють ґрунтовне опрацювання діагностичного й практичного методичного матеріалу і можуть вважатися окремим результатом дослідницької роботи.

Дисертаційне дослідження Б. В. Чернявського має практичну спрямованість. Автором розроблено і впроваджено в практику навчально-методичний комплекс із дисциплін: «Проектування», «Педагогічні технології», «Основи комп'ютерної графіки», «Методики використання комп'ютерної техніки», «Методики навчання образотворчого мистецтва»; апробовано експериментальний додаток до програми педагогічної практики для студентів IV курсів; авторські методики педагогічної діагностики стану досліджуваної готовності; систематизація добірки Інтернет-ресурсів з питань розробки та застосування мультимедійних навчальних систем. Дисертантом підготовлено навчально-методичні посібники «Основи 3d моделювання», «Створення інтерактивної наочності».

За матеріалами дослідження опубліковано достатню кількість робіт, серед яких необхідна кількість статей у провідних наукових фахових виданнях, затверджених МОН України, та виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз, у яких викладено ключові положення дисертації. Наукові публікації, автореферат дисертанта цілком відображають основний зміст дисертації. Текст дисертації структурований згідно рекомендацій МОН України; обсяг основного тексту знаходиться у необхідних межах. Хід та результати дисертаційного дослідження обговорювалися на значній кількості заходів різного рівня, що надає можливість зробити висновок про достатній рівень його апробації.

Попри значущість отриманих Б В. Чернявським теоретичних, методичних і практичних дослідницьких результатів, маємо висловити деякі **зауваження і побажання** до дисертаційного дослідження, які носять переважно рекомендаційний або ж дискусійний характер, але можуть посприяти подальшим дослідженням у цій галузі, а саме:

1. У § 1.2. (с. 43) дисертант пропонує уточнення сутності базових понять дослідження, проте бажано здійснити термінологічний аналіз дефініцій «проектування», «проектування з використанням інформаційно-комунікаційних технологій», «методика навчання художнього проектування».
2. З нашого погляду у розділі 1, що відображує теорію і практику застосування інформаційно-комунікаційних технологій у мистецькій освіті, доречним було б представлення проблеми зарубіжного досвіду методики навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва проектування із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій.
3. Оскільки розділ 1 і за назвою, і за змістом стосується теоретико-методологічних засад дослідження, було б більш зрозуміло бачити в його структурі § 2.1 – «Теоретичні засади методики навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва художнього проектування із застосуванням ІКТ». Натомість § 1.3 – «Емпіричний досвід підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до застосування ІКТ у професійній діяльності» – більш природно виглядав би в розділі 2.
4. У тексті дисертації частково використовуються науково й педагогічно некоректні формулювання, бажано стилістично та граматично доопрацювати оформлення таблиць, літературних джерел, текст дисертації.

Зазначені зауваження і побажання мають, однак, дискусійний характер і не знижують теоретичного, методичного й практичного значення

виконаної Б В. Чернявським дисертаційної роботи «Методика навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва проектування із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій». Дослідження є самостійним, завершеним. Дисертація виконана згідно чинних вимог ДАК МОН України до кандидатських дисертацій відповідно до профілю спеціалізованої вченої ради К 26.897.01 в Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, відповідає вимогам пп. 9, 11-14 «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор – Чернявський Богдан Вікторович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання технологій.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецьких
дисциплін і методик навчання
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

Н. Є. Колесник

Підпис Н.Є. Колесник
засвідчую:

Проректор з наукової і міжнародної роботи,
кандидат економічних наук, доцент

Т. В. Боцян